

Lausunto

13.1.2022

VN/7791/2021
VN/7791/2021-TEM-10

Jakelun mukaan

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto Tilastokeskusta koskevan lain ja tilastolain uudistamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tilastokeskuksesta annetun lain ja tilastolain muuttamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa vastauksena lausuntopyynnön kysymyksiin seuraavaa:

- 1. Onko Tilastokeskukselle hallituksen esityksessä kirjattu uusi tehtävä selkeästi kuvattu?
 - On kuvattu riittävän selkeästi.
- 2. Miten arvioitte valtioneuvoston etusijaa käyttöluvahakemusten käsittelyssä suhteessa alaiseen hallinnon viranomaisiin?
 - Etusija on sinänsä perusteltu. Tämä säädös jää todennäköisesti melko vähämerkitykselliseksi, koska alaisen hallinnon viranomaiset (pl. ne erikseen nimetyt tutkimuslaitoksiksi luokiteltavat tahot, jotka eivät kuulu säädöksen piiriin) hakevat käyttöluvia suhteellisen vähän. Toisin sanoen, vaikka valtioneuvosto tai ministeriöt pitäisivät tietotarpeitaan melko useinkin kiireellisyyden kriteerit täyttävänä, on epäselvää, onko hakijajonossa yhtään tämän säädöksen perusteella ohitettavaa.
- 3. Ovatko hallituksen esityksen ehdotusten tietosuojaa koskevat pykälät riittävän täsmällisiä?
 - Emme ole tunnistaneeet tässä suhteessa mitään ongelmia.
- 4. Onko aineiston tietosuojaoikeudellinen käsittelyperuste riittävästi kuvattu?
 - 15 §:ssä säädetään Tilastokeskuksen oikeus kerätä henkilötietoja tiedonantovelvollisuuden nojalla ja vastaavasti 18 §:ssä yrityksiä ja yhteisöjä koskeva tietojen saantioikeus saada tietoja omista tallenteista ja kieltää niiden käytöstä. Yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettulla tavalla rekisteröidyllä on kuitenkin oikeus kieltää itseään koskevien tietojen käsittely. Rekisteriin merkittyjen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan muutoinkin henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Pidämme esitettyä sääntelyä sekä luonnollisten henkilöiden että oikeushenkilöiden osalta riittävänä.
- 5. Onko aineiston säilytystä koskeva tekstiosuus riittävän täsmällinen?
 - On täsmällinen. On tärkeää, että Tilastokeskus voi päättää tutkija- ja aineistopalvelua varten saamiensa tietojen säilyttämisestä, mikä mahdollistaa esimerkiksi eri ajankohtia kuvaavien samojen aineistojen saatavuuden tutkijapalvelun kautta. Rekisterinpitäjä käyttää tietoja lähinnä niiden ensisijaiseen käyttötarkoitukseen ja eri muodossa kuin tutkijapalvelussa, eikä välttämättä säilytä tietoja ainakaan tutkijakäyttöön sopivassa muodossa.
- 6. Onko tietojen käyttötarkoitus rajattu riittävän selkeästi?
 - Kyllä. Tieteellisen tutkimuksen ja tilastollisten selvitysten luonnetta on perusteluissa kuvattu hyvin.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

- 7. Ovatko raaka-aineiston ja valmisaineiston käyttörajaukset riittävän selkeitä?
 - Tilastointitarkoituksiin kerättävien ja valmisaineistojen käyttö ja luovutusperusteet käyvät ilmi tekstistä.
- 8. Mahdollistaako hallituksen esitys tutkijalle luovutettavien tietojen antamisen suoraan Tilastokeskuksen tutkijapalvelulle, kun tutkijan on tarkoitus käsitellä tietoja tutkijapalvelun etäkäyttöympäristössä?
 - Kyllä, mutta tässä ei välttämättä tapahdu kovin olennaista muutosta nykytilaan verrattuna. Lähinnä tämä koskee muita kuin tilastointitarkoitukseen luovutettavia tietoja.
- 9. Edistääkö hallituksen esitys tutkimuksessa hyödyllisen tiedon saamista tutkijoiden käytettäväksi?
 - Siltä osin edistää nykytilaan nähden, että tutkijapalvelujen asemasta säädetään ja Tilastokeskus voi muodostaa valmisaineistoja ja luovuttaa aineistoja tutkimuskäyttöön jo ennen niiden julkistamista tilastoina. On myös olennaista, että Tilastokeskus voi ottaa vastaan ja jaella muutakin kuin tilastointitarkoitukseen kerättyä aineistoa. On kuitenkin huomattava, että monelta osin sääntely vain vakiinnuttaa jo muodostuneen käytännön ja esimerkiksi palvelutuotannon nopeus, jossa on aiemmin esiintynyt vakavia ongelmia, on seurausta palvelujen kysynnästä ja Tilastokeskuksen tutkijapalvelujen kapasiteetista. Säädöksillä tähän voidaan vaikuttaa vain hyvin rajallisesti. Perusteluista käy ilmi mm. aivan viimeaikainen jonojen olennainen lyhentäminen, mikä on tapahtunut nykyisten säädösten voimassa ollessa. Hyvin olennainen rooli näiden säädösten tarkoituksen toteutumiseksi jääkin VM:n tulohajaukselle ja tutkijapalvelujen resursoinnille ja tässä laajemmin Tilastokeskuksen rahoitukselle. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää erittäin tärkeänä sitä, että tutkimusaineistojen saatavuus ja käytön hinnoittelu tukevat esityksen tavoitteiden mukaisesti niiden laajaa käyttöä tutkijayhteisössä.
 - Lisäksi tutkijapalvelun nopeuden ja sujuvuuden kannalta tärkeää olisi ottaa laajemmin käyttöön perusteluissa kuvattuja käytäntöjä, jossa Tilastokeskus voi jo nyt joissain tapauksissa käsitellä käyttöluvan rekisterinpitäjän puolesta ja tämä voi määrääjässä reagoida mikäli käyttö lupaa ei voidakaan myöntää. Tämä menettely karsisi nyt yleistä kaksinkertaista viranomaistyötä lupakäsittelyssä ja keventäisi siten osaltaan hallinnollista taakkaa. Työ- ja elinkeinoministeriö tulee käymään läpi omat käytäntönsä ja sopimuksensa rekisterinpitäjänä Tilastokeskuksen kanssa tältä osin tavoitteena lupakäsittelyn keventäminen.

Osastopäällikkö

Antti Neimala

Tutkimusjohtaja

Heikki Räisänen

Jakelu VM VO Elinkeinoerotusyksikkö, Ilkka Harju
VM BO Rakenneyksikkö, Artturi Björk
VM KO Tietopalveluyksikkö, Minna Sneck

Tiedoksi TEM Työ- ja elinkeinoministeriö, Petri Peltonen
TEM Työ- ja elinkeinoministeriö, Elina Pykkänen
TEM EOS Energiaosasto, Riku Huttunen
TEM AKO Alueet ja kasvupalvelut -osasto, Marja-Riitta Pihlman
TEM TTM Työllisyys ja toimivat markkinat -osasto, Antti Neimala
TEM IYR Innovaatiot ja yritysrahoitus -osasto, Ilona Lundström
TEM Kansliapäällikkö, Raimo Luoma
TEM MAKO Työvoiman maahanmuutto- ja kotouttamisyksikkö, Sonja Hämäläinen
TEM OHJY Ohjausyksikkö, Mika Niemelä